

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 6ης Μαΐου 2003¹

I — Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, υποβληθείσα από το γαλλικό Conseil d'État υπό την ιδιότητά του ως ανωτάτου διοικητικού δικαιοδοτικού οργάνου, αποσκοπεί στην άρση των αμφιβολιών που υφίστανται ως προς την έννοια ορισμένων διατάξεων της οδηγίας περί αγρίων πτηνών².

Πρέπει, ιδίως, να αναλυθεί ο ρόλος τον οποίο η οδηγία αποδίδει στη μορφωτική και ψυχαγωγική δραστηριότητα που αποτελεί η θήρα και να εξεταστεί κατά πόσον αυτή μπορεί να ασκείται, δυνάμει του άρθρου 9 του κοινοτικού νομοθετήματος, και σε περιόδους κατά τις οποίες τα πτηνά χρήζουν μεγαλύτερης προστασίας, δηλαδή, κατά τις περιόδους φωλεοποίησης, αναπαραγωγής ή επιστροφής στους τόπους φωλεοποίησης, κατά την έννοια των όρων του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — Οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 202, στο εξής: οδηγία).

II — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

2. Η *Ligue pour la protection des oiseaux sauvages* (Ένωση για την προστασία των αγρίων πτηνών, στο εξής: *Ligue*), μαζί με άλλες οργανώσεις προστασίας των πτηνών³, ζήτησε από το Conseil d'État την ακύρωση του διατάγματος αριθ. 2000-754, της 1ης Αυγούστου 2000, περί καθορισμού των ημερομηνιών της θήρας των υδροβίων θηραμάτων και των αποδημητικών πτηνών και περί τροποποίησης του code rural (στο εξής: διάταγμα)⁴. Δύο ενώσεις κυνηγών⁵ παρενέβησαν στη δίκη υποστηρίζοντας τη νομιμότητα του διατάγματος.

3. Το Conseil d'État ακύρωσε μεν το άρθρο 1 του προσβαλλομένου διατάγματος, το οποίο καθόριζε τις ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της θήρας για ορισμένα είδη (πάπιες, ορτυγομητροειδή και φαλαγίδες, ορισμένα καλοβατικά, μπεκαίσνια, μπεκάτσες, διάνους και μαυρόπαπιες, καθώς και τσίχλες) εκτός των περιόδων που προέκυπταν από την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας, θεώρησε, εντούτοις, νόμιμη όχι

3 — Association pour la protection des animaux sauvages (Ένωση για την προστασία των αγρίων ζώων) και Rassemblement des opposants à la chasse (Ένωση κατά της θήρας).

4 — *Journal officiel de la République française* 2000, αριθ. 12178, της 5ης Αυγούστου 2000.

5 — Η Union nationale des fédérations départementales de chasseurs (Εθνική ένωση των περιφερειακών ομοσπονδιών κυνηγών, στο εξής: ένωση κυνηγών) και η Association nationale des chasseurs de gibiers d'eau (Εθνική ένωση κυνηγών υδροβίων θηραμάτων).

μόνο την άδεια θήρας των καλοβατικών μετά τις 10 Αυγούστου, αλλά και την παράταση της θηρευτικής περιόδου έως τις 10 Φεβρουαρίου όσον αφορά τις περιστερίδες.

III — Η οδηγία 79/409

4. Ωστόσο, το Conseil d'État δεν αποφάνθηκε σχετικά με τη νομιμότητα του άρθρου 2 του διατάγματος, με το οποίο προστέθηκε στον code rural η ακόλουθη διάταξη:

«Οι παρεκκλίσεις που αναφέρονται στο πέμπτο εδάφιο του άρθρου L.224-2 μπορούν να χορηγούνται από τους νομάρχες, προκειμένου να επιτρέπεται η σύλληψη, η κατοχή ή κάθε άλλη ορθολογική εκμετάλλευση, σε μικρούς αριθμούς, χηνών, φασσών και τσιγλών έως τις 20 Φεβρουαρίου.

Με απόφαση του αρμοδίου επί θεμάτων θήρας υπουργού [...] διευκρινίζονται οι όροι υπό τους οποίους επιτρέπονται οι ανωτέρω συλλήψεις καθώς και οι λεπτομέρειες των εφαρμοστέων ελέγχων. Ο υπουργός καθορίζει επίσης, ανά είδος, [...] τον μέγιστο αριθμό πτηνών που είναι δυνατόν να συλληφθούν ανά διοικητικό διαμέρισμα.

Οι νομάρχες καθορίζουν [...] τον μέγιστο αριθμό πτηνών που μπορούν να συλληφθούν από τους δικαιούχους χορηγηθείσας παρεκκλίσεως.»

5. Αφορμή της εκδόσεως της οδηγίας αποτέλεσε μια ανησυχητική διαπίστωση: η μείωση του πληθυσμού ορισμένων ειδών αγριών πτηνών που ζουν εκ φύσεως στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών. Η κατάσταση αυτή αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, ιδίως εξαιτίας των απειλητικών συνεπειών της στη βιολογική ισορροπία⁶. Η αποτελεσματική προστασία των πτηνών θεωρείται τυπικά «διασυνοριακό πρόβλημα περιβάλλοντος που συνεπάγεται κοινές ευθύνες», ιδίως όσον αφορά τα αποδημητικά είδη που «αποτελούν μια κοινή κληρονομιά»⁷. Στην οδηγία αναφέρεται ότι αντικείμενο της διατήρησης είναι «η μακροπρόθεσμη προστασία και η διαχείριση των φυσικών πόρων ως αναπόσπαστο μέρος των κληρονομιάς των ευρωπαϊκών λαών» καθώς και η «διατήρηση και προστασία των φυσικών ισορροπιών των ειδών στα όρια του λογικά δυνατού»⁸.

6. Η οδηγία επιβάλλει ορισμένες γενικής φύσεως υποχρεώσεις αφορώσες τη διατήρηση του πληθυσμιακού επιπέδου όλων των προστατευομένων ειδών, τη διαφύλαξη, συντήρηση και αποκατάσταση των οικοτόπων (άρθρα 2 και 3). Οι λοιπές διατάξεις περιλαμβάνουν περισσότερο συγκεκριμένες υποχρεώσεις σχετικά με την προστασία των απειλούμενων με εξαφάνιση και των μεταναστευτικών ειδών (άρθρο 4), καθώς και εν

6 — Δεύτερη αιτιολογική σκέψη.

7 — Τρίτη αιτιολογική σκέψη.

8 — Όγδοη αιτιολογική σκέψη.

γένει των αγρίων πτηνών, θεσπίζοντας απαγόρευση της εμπορίας τους και περιορίζοντας τη θήρα των προστατευομένων ειδών (άρθρα 5 έως 8).

— για λόγους αεροπορικής ασφάλειας,

7. Τα άρθρα 5 έως 7 παρέχουν στα κράτη μέλη την ευχέρεια να επιτρέπουν τη θήρα των ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα II της οδηγίας, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν συνιστά απειλή για τη διατήρησή τους: «ανάλογα με το επίπεδο του πληθυσμού τους, τη γεωγραφική κατανομή και τον ρυθμό αναπαραγωγής τους σε όλη την Κοινότητα» (άρθρο 7, παράγραφος 1), απαγορεύεται η θήρα κατά την περίοδο φωλεοποίησης ή κατά τις διάφορες φάσεις της αναπαραγωγής και εξαρτήσεως και, όσον αφορά τα αποδημητικά είδη, κατά την περίοδο αναπαραγωγής και κατά την επιστροφή τους στον τόπο φωλεοποίησης (άρθρο 7, παράγραφος 4).

— για να προληφθούν σοβαρές ζημιές στις καλλιέργειες, στα οικιακά ζώα, στα δάση, στην αλιεία και στα ύδατα,

— για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας,

8. Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

β) για ερευνητικούς και διδακτικούς σκοπούς, για σκοπούς εμπλουτισμού πληθυσμών και επανεισαγωγής, καθώς και για εκτροφή σχετική με αυτές τις ενέργειες

«1. Εφόσον δεν υπάρχουν άλλες ικανοποιητικές λύσεις τα κράτη μέλη μπορούν να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις των άρθρων 5, 6, 7 και 8 για τους εξής λόγους:

α) — για λόγους υγείας και δημόσιας ασφάλειας,

γ) για να επιτραπεί με αυστηρά ελεγχόμενους όρους και τρόπο επιλεκτικό η σύλληψη, η κράτηση και η ορθολογική εκμετάλλευση ορισμένων πτηνών σε μικρ[ούς αριθμούς].»

9. Η παράγραφος 2 του άρθρου 9 προβλέπει τα εξής:

«2. Οι εξαιρέσεις πρέπει να μνημονεύουν:

- τα είδη που αποτελούν αντικείμενο εξαιρέσεων,
- τα επιτρεπόμενα μέσα, εγκαταστάσεις ή μεθόδους συλλήψεως ή θανατώσεως,
- τις συνθήκες κινδύνου και τις χρονικές και τοπικές περιστάσεις στις οποίες οι εξαιρέσεις μπορούν να εφαρμοσθούν,
- την αρχή η οποία είναι αρμόδια να δηλώσει ότι πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις και να αποφασίσει ποια μέσα, εγκαταστάσεις ή μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν, σε ποια όρια και από ποια πρόσωπα,
- τους ελέγχους που θα πραγματοποιηθούν.»

10. Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 3, τα κράτη μέλη απευθύνουν κάθε έτος στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου αυτού, η δε Επιτροπή «μεριμνά συνεχώς ώστε οι συνέπειες των εξαιρέσεων αυτών να μην είναι ασυμβίβαστες με την παρούσα οδηγία» και, στο πλαίσιο αυτό, «παίρνει τις κατάλληλες για τον σκοπό αυτό πρωτοβουλίες» (άρθρο 9, παράγραφος 4).

IV — Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

11. Η Ligue, υπό την ιδιότητα της προσφεύγουσας της κύριας δίκης, καθώς και οι παρεμβαίνοντες προς στήριξη των αιτημάτων της, υποστηρίζουν ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καλύπτει και τη θήρα κατά τις περιόδους ειδικής προστασίας. Η εν λόγω δραστηριότητα ουδέποτε μπορεί να αποτελεί «ορθολογική εκμετάλλευση», δεδομένου ότι υπάρχουν άλλες ικανοποιητικές λύσεις. Στην αντίθετη περίπτωση, θα έπρεπε να επιτρέπεται υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις, τις οποίες δεν προβλέπει η γαλλική ρύθμιση.

12. Κατά την ένωση κυνηγών, το άρθρο 9, παράγραφος 1, επιτρέπει, σε μεγάλο βαθμό, τη χορήγηση παρεκκλίσεων από το γενικό καθεστώς προστασίας που εγκαθιδρύει η οδηγία και, ειδικότερα, από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7. Οι παρεκκλίσεις αυτές, ωστόσο, πρέπει να είναι σύμφωνες με τα κριτήρια της οδηγίας. Δεδομένου ότι η θήρα αγρίων και υδροβίων πτηνών υπόκειται σε αυστηρότερο έλεγχο από εκείνη των

λοιπών πτηνών, μόνον κατά παρέκκλιση μπορεί να επιτραπεί η θήρα των ειδών αυτών, υποκείμενη σε αυστηρούς περιορισμούς, πέραν των ημερομηνιών ενάρξεως και λήξεως της θήρας που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4. Η μόνη εναλλακτική λύση, ως εκ τούτου, θα ήταν η απαγόρευση της θήρας.

13. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, το άρθρο 9, παράγραφος 1, απαιτώντας να μην υφίσταται καμία άλλη ικανοποιητική λύση, μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στη θήρα των πτηνών που βρίσκονται σε μια δεδομένη περιοχή κατά την περίοδο κατά την οποία ισχύει η ειδική προστασία του άρθρου 7, παράγραφος 4. Από την άλλη πλευρά, η τήρηση των προϋποθέσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 9 πρέπει να είναι συγκριμένη και ακριβής, λαμβανομένων υπόψη, πέραν των οικολογικών, μορφωτικών και επιστημονικών επιταγών, και των οικονομικών και ψυχαγωγικών αναγκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

14. Κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, η ικανοποίηση απλώς ψυχαγωγικών αναγκών δεν αρκεί για να δικαιολογήσει παρέκκλιση από το καθεστώς προστασίας των πτηνών.

15. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η έκφραση «ορθολογική εκμετάλλευση» περιλαμβάνει και τη θήρα. Όσον αφορά τους όρους ασκήσεως της κατά παρέκκλιση, παραπέμπει στις επιταγές του άρθρου 9 της οδηγίας.

V — Τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα

16. Το Conseil d'État, θεωρώντας ότι η νομιμότητα του άρθρου 2 του διατάγματος 2000-754 εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Επιτρέπει το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 79/409 του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της θήρας οι οποίες συνάγονται ενόψει των σκοπών που απαριθμούνται στην παράγραφο 4 του άρθρου 7 της οδηγίας;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποια είναι τα κριτήρια βάσει των οποίων πρέπει να καθορίζονται τα όρια αυτών των παρεκκλίσεων;»

VI — Ανάλυση των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

17. Με το πρώτο ερώτημα, το Conseil d'État ερωτά αν το εξαιρετικό καθεστώς του άρθρου 9 της οδηγίας μπορεί να χρησιμεύσει

για να επιτραπεί ορισμένη θηρευτική δραστηριότητα. Όπως ορθώς αναφέρει η Γαλλική Κυβέρνηση, το κατά πόσον το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας επιτρέπει τη χορήγηση παρεκκλίσεων από τις ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της θήρας που καθορίζονται σύμφωνα με τους σκοπούς που απαριθμεί το άρθρο 7, παράγραφος 4, προϋποθέτει απάντηση στο ερώτημα κατά πόσον είναι δυνατόν να εφαρμοστούν στην ίδια τη θήρα οι παρεκκλίσεις από την αρχή της πλήρους προστασίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό και την οικονομία της οδηγίας και το πνεύμα διατήρησης των αγρίων πτηνών που τη διέπει, καθώς και τους όρους που χρησιμοποιούνται στα άρθρα 7, παράγραφος 4, και 9, παράγραφοι 1 και 2, δεν νομίζω ότι η απάντηση είναι καταφατική.

Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγω με δύο εναλλακτικές συλλογιστικές: είτε διότι η θήρα δεν συγκαταλέγεται στις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 1, είτε διότι το κυνηγετικό άθλημα δεν μπορεί να πληροί τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1 και 2 της διατάξεως αυτής.

18. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας απαγορεύει τη θήρα κατά τις φάσεις φωλεοποίησης, αναπαραγωγής ή εξαρτήσεως, καθώς και κατά την επιστροφή των αποδημητικών πτηνών στον τόπο φωλεοποίησης (έκφραση της «αρχής της πλήρους προστασίας»).

Εξάλλου, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στο μέτρο που ενδιαφέρει εν προκειμένω, επιτρέπει παρεκκλίσεις από αυτή την πλήρη προστασία, εφόσον δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση, «για να επιτραπεί με αυστηρά ελεγχόμενους όρους και τρόπο επιλεκτικό η σύλληψη, η κράτηση και η ορθολογική εκμετάλλευση ορισμένων πτηνών σε μικρούς αριθμούς» (στοιχείο γ').

19. Είναι αληθές ότι, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, από κανένα στοιχείο της επίδικης νομοθεσίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι η θήρα, ως απλή ψυχαγωγική δραστηριότητα, εξαιρείται οπωσδήποτε από τις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Ορισμένα μάλιστα στοιχεία ερμηνείας τείνουν προς το αντίθετο συμπέρασμα.

20. Από τελολογικής απόψεως, η οδηγία δεν αποσκοπεί στη γενική απαγόρευση της θήρας, αλλά στον μετριασμό της ασκήσεως της δραστηριότητας αυτής. Στην όγδοη αιτιολογική σκέψη γίνεται αναφορά σε μια *εκμετάλλευση των πόρων με βάση τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση και την προσαρμογή των φυσικών ισορροπιών των ειδών στα όρια του λογικά δυνατού*, ενώ η ενδέκατη αιτιολογική σκέψη χαρακτηρίζει τη θήρα ως «αποδεκτή εκμετάλλευση, εφόσον θεσπισθούν και γίνουν σεβαστά ορισμένα όρια». Η ορολογία αυτή είναι συγγενής, από εννοιολογικής απόψεως, με τον όρο «ορθολογική εκμετάλλευση» του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

21. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο φαίνεται να έχει επικυρώσει επανειλημμένως την ανάλυση αυτή.

22. Στις αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1987, 262/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας⁹, της 7ης Μαρτίου 1996, C-118/94, Associazione Italiana per il WWF κ.λπ.¹⁰, και της 12ης Δεκεμβρίου 1996, C-10/96, Ligue royale pour la protection des oiseaux κ.λπ.¹¹, το Δικαστήριο εξέτασε το κατά πόσο συμβιβάζονται με το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', τα εθνικά κυνηγετικά καθεστώτα, από δε τις αποφάσεις αυτές προκύπτει ότι το Δικαστήριο θεώρησε ότι η θήρα περιλαμβάνεται μεταξύ των σκοπών που μπορούν να δικαιολογήσουν χορήγηση παρεκκλίσεως.

23. Κατά τη γνώμη μου, προτιμότερη είναι μια άλλη ερμηνεία: το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', επιτρέπει, υπό τους όρους που αναφέρει, τη θήρα περιορισμένου αριθμού πτηνών κατά την περίοδο κατά την οποία τα άγρια πτηνά είναι ιδιαιτέρως ευάλωτα, όχι όμως τη θήρα για ψυχαγωγικούς σκοπούς.

24. Από την απλή ανάγνωση του άρθρου 9, παράγραφος 1, καθίσταται σαφές, αφενός, ότι οι παρεκκλίσεις που προβλέπει επιδιώκουν σκοπούς θεωρούμενους ως ανωτέρου συμφέροντος έναντι της γενικής αρχής της πλήρους προστασίας των ειδών. Οι παρεκκλίσεις αυτές αποσκοπούν στην προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας, καθώς και στην αεροπορική ασφάλεια, στην πρόληψη σοβαρών ζημιών στις καλλιέργειες, τα οικιακά ζώα, τα δάση, την αλιεία και τα ύδατα, καθώς και στην προστασία της χλωρίδας και της πανίδας (στοιχείο α'). Στις περιπτώσεις αυτές, η αυστηρή τήρηση των

επιταγών διατηρήσεων των ειδών που διατυπώνουν τα άρθρα 5 έως 8 της οδηγίας θα έθετε σε δυσανάλογο κίνδυνο άλλα έννομα αγαθά εξίσου αξία προστασίας. Προβλέπεται επίσης παρέκκλιση για ερευνητικούς ή διδακτικούς σκοπούς, καθώς και για σκοπούς εμπλουτισμού πληθυσμών και επανεισαγωγής ή εκτροφής ειδών (στοιχείο β'). Στις περιπτώσεις αυτές, η πλήρης προστασία υποχωρεί έναντι παρεμβάσεων που αποσκοπούν στην καλύτερη διατήρηση των ειδών μακροπρόθεσμα.

25. Αφετέρου, από τη διατύπωση του άρθρου 9, παράγραφος 1, προκύπτει ότι πρόκειται πάντοτε για δράσεις ad hoc. Στη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται ότι, «λόγω της σημασίας που έχουν ορισμένες ειδικές καταστάσεις, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί, υπό ορισμένες συνθήκες, η δυνατότητα παρεκκλίσεως η οποία θα υπόκειται στην επίβλεψη της Επιτροπής». Το ίδιο το άρθρο 9, παράγραφος 1, απαιτεί, για τη χορήγηση παρεκκλίσεων, να *[μην] υπάρχουν άλλες ικανοποιητικές λύσεις*, και, στο πλαίσιο του στοιχείου γ', να γίνονται η σύλληψη, η κράτηση και η ορθολογική εκμετάλλευση με αυστηρά ελεγχόμενους όρους και τρόπο επιλεκτικό, σε μικρούς αριθμούς. Η παράγραφος 2 προσθέτει ορισμένες διευκρινίσεις ως προς τους κανόνες των παρεκκλίσεων αυτών, περιορίζοντάς τες «στο απολύτως αναγκαίο», υπό την επίβλεψη της Επιτροπής¹².

9 — Συλλογή 1987, σ. 3073 (στο εξής απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας).

10 — Συλλογή 1996, σ. I-1223 (στο εξής απόφαση WWF italiana).

11 — Συλλογή 1996, σ. I-6775 (στο εξής απόφαση Ligue royale).

12 — Αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1987, 247/85, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1987, σ. 3029, σκέψη 7, και της 17ης Σεπτεμβρίου 1987, 412/85, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1987, σ. 3503, σκέψη 18.

26. Όμως, η θήρα, ως αθλητική δραστηριότητα, δεν αποσκοπεί παρά στην ψυχαγωγία των συμμετεχόντων, ο σκοπός δε αυτός δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί σημαντικότερος από την προστασία την οποία καθιερώνει το άρθρο 7, παράγραφος 4. Επιπλέον, ως τοιούτος, δεν εμφανίζει κανένα από τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν μια δράση ad hoc.

Συνεπώς, η συμπερίληψη της για ψυχαγωγικό σκοπό ασκουμένης θήρας μεταξύ των περιπτώσεων εφαρμογής του άρθρου 9, παράγραφος 1, προκαλεί απορία. Η κατάταξη αυτή δεν είναι σύμφωνη με την ορολογία της οδηγίας, η οποία συχνά αναφέρεται ονομαστικώς στη θήρα, ιδίως στα άρθρα 5, 7 και 8, τα οποία περιέχουν τις κυριότερες ουσιαστικές διατάξεις σε σχέση προς τις οποίες είναι δυνατή η χορήγηση παρεκκλίσεων δυνάμει του άρθρου 9. Φαίνεται παράξενο η δραστηριότητα η οποία αποτελεί πιθανώς τον κύριο παράγοντα που απειλεί τη διατήρηση των ειδών να μνημονεύεται αόριστα, παράλληλα με άλλες πιθανές καταστάσεις, ως «ορθολογική εκμετάλλευση».

Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', καλύπτει διάφορες εξαιρετικές περιπτώσεις τις οποίες ο νομοθέτης δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να προβλέψει ρητώς. Αν είχε θελήσει να λάβει υπόψη του τη θήρα, ως ψυχαγωγική δραστηριότητα, θα την είχε ρητώς μνημονεύσει.

Η ερμηνεία αυτή, η οποία βασίζεται ανστηρά στους χρησιμοποιούμενους όρους, επιβάλ-

εται, εξάλλου, δεδομένου του εξαιρετικού χαρακτήρα του άρθρου 9, λαμβανομένου υπόψη σε συνδυασμό με τον σκοπό της οδηγίας που έγκειται στην προστασία των πτηνών και όχι στη ρύθμιση της κυνηγετικής δραστηριότητας. Με άλλες λέξεις, οι αμφιβολίες που γεννά συναφώς η διφορούμενη διατύπωση πρέπει να αρθούν κατά τρόπον ώστε να ευνοείται ο προστατευτικός σκοπός της οδηγίας.

27. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι οι όροι και η οικονομία της οδηγίας υπαγορεύουν την εξαίρεση της θήρας, ως ψυχαγωγικής δραστηριότητας, από τις περιπτώσεις «ορθολογικής εκμεταλλεύσεως» του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Δεν πρόκειται εδώ, ασφαλώς, για διατύπωση αξιολογικής κρίσεως σχετικά με τη θήρα, αλλά για την εφαρμογή μιας γραμματικής και συστηματικής ερμηνείας.

28. Απομένει να εξεταστούν τα επιχειρήματα που μπορούν να αντληθούν από τις τρεις προμνησθείσες αποφάσεις.

Κατά την άποψή του, θα πρέπει να σχετικοποιηθεί το βάρος των επιχειρημάτων αυτών.

Πρώτον, με καμία από τις αποφάσεις αυτές δεν επιχειρείται να διευκρινιστεί αν η θήρα, ως απλώς ψυχαγωγική δραστηριότητα, εμπίπτει στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Εξάλλου, τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζονται οι αποφάσεις αυτές εμφανίζουν σημαντικές ιδιαιτερότητες.

Στην απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, το Δικαστήριο δέχθηκε απλώς ότι η σύλληψη και η διάθεση πτηνών προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ως ζωντανόι κράχτες ή για να χρησιμοποιηθούν για ψυχαγωγικούς σκοπούς σε εμποροπανηγύρεις και αγορές μπορεί να αντιστοιχεί σε ορθολογική εκμετάλλευση, επιτρεπόμενη από το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ¹³. Είναι πρόδηλη η διαφορετική φύση και η μικρότερη έκταση αυτής της δραστηριότητας σε σχέση προς τη θήρα που ασκείται για ψυχαγωγικούς σκοπούς.

Η απόφαση WWF italiana, σύμφωνα με το ερώτημα που είχε υποβληθεί στο Δικαστήριο, περιορίζεται να διευκρινίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες το άρθρο 9 της οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τη γενική απαγόρευση της θήρας προστατευομένων ειδών, την οποία θεσπίζουν τα άρθρα 5 και 7 της ίδιας οδηγίας.

Τέλος, με την απόφαση Ligue royale, το Δικαστήριο θεώρησε ως εκδηλώσεις ορθολογικής εκμεταλλεύσεως, από πλευράς εφαρμογής του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας, τη σύλληψη ορισμένων προστατευομένων ειδών προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα εφοδιασμού των ερασιτεχνικών πτηνοτροφείων ή για την πρόληψη των μειονεκτημάτων της αμιμοξίας στα εκτρεφόμενα σε αιχμαλωσία πτηνά. Και εδώ πρόκειται για μια δραστηριότητα με διαφορετικό σκοπό και έκταση από τη θήρα.

29. Με τις τρεις αυτές αποφάσεις, το Δικαστήριο τόνισε περισσότερο τον εξαιρετικό χαρακτήρα των καθεστώτων που μπορούν να θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας. Συναφώς, ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι το Δικαστήριο σε καμία από τις περιπτώσεις αυτές δεν θεώρησε ότι η εθνική νομοθεσία ανταποκρινόταν στις υψηλές απαιτήσεις της κοινοτικής διατάξεως.

30. Κατά το Δικαστήριο, το άρθρο 9, παράγραφος 1, καίτοι επιτρέπει ευρεία παρέκκλιση από το γενικό καθεστώς προστασίας, αφορά μόνον τη συγκεκριμένη εφαρμογή σε καθορισμένες περιπτώσεις για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες ανάγκες και ειδικές καταστάσεις¹⁴. Συνεπώς, η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο πρέπει να εξασφαλίζει ότι η σύλληψη ορισμένων ειδών πτηνών περιορίζεται στο απολύτως απαραίτητο και ότι η περίοδος συλλήψεως δεν συμπύπτει, χωρίς αυτό να επιβάλλεται εξ ανάγκης, με τις περιόδους κατά τις οποίες η οδηγία επιδιώκει την επίτευξη ειδικής προστασίας¹⁵.

31. Εξάλλου, ακόμα και αν γίνει δεκτό, απλώς για τις ανάγκες της συλλογιστικής, ότι η ασκούμενη για ψυχαγωγικούς σκοπούς θήρα μπορεί να θεωρηθεί ως «ορθολογική εκμετάλλευση» κατά την έννοια του εν λόγω στοιχείου γ', δεν φαίνεται να μπορεί, αυτή καθαυτή, να ανταποκριθεί σε μία από τις προϋποθέσεις των καθεστώτων που μπορούν να θεσπιστούν κατά παρέκκλιση δυνάμει του άρθρου 9, δηλαδή στην ανάγκη ασκήσεώς της λόγω ελλείψεως άλλης ικανοποιητικής λύσεως.

14 — Αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 7 WWF italiana, σκέψη 21.

15 — Απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 39 *in fine*.

13 — Απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 38.

32. Εκ πρώτης όψεως, δεν είναι εύκολο να οριστούν, έστω και αφηρημένα, οι περιστάσεις υπό τις οποίες μια ψυχαγωγική δραστηριότητα δεν θα μπορούσε να αντικατασταθεί από άλλη δραστηριότητα επαρκώς ικανοποιητική. Η μη παροχή της δυνατότητας θήρας ορισμένων πτηνών κατά την περίοδο κατά την οποία είναι ιδιαίτερα εύαλωτα μπορεί να αντικατασταθεί με τη δυνατότητα θήρας κατά τις υπόλοιπες περιόδους του έτους ή από οποιαδήποτε άλλη ψυχαγωγική δραστηριότητα.

33. Η ένωση κυνηγών και η Γαλλική Κυβέρνηση διατύπωσαν, η καθεμία, τις εξηγήσεις της.

Κατά την ένωση κυνηγών, δεδομένου ότι η θήρα αγρίων και υδροβίων πτηνών υπόκειται σε ιδιαίτερα αυστηρό έλεγχο, μόνον κατά παρέκκλιση θα ήταν δυνατή η θήρα των ειδών αυτών, υπό αυστηρούς περιορισμούς, πέραν των ημερομηνιών ενάρξεως και λήξεως της θήρας που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4. Η μόνη εναλλακτική λύση θα ήταν η απαγόρευση της θήρας. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ως άνω ένωση προσέθεσε ότι η άδεια ασκήσεως της θήρας κατά την περίοδο ειδικής προστασίας θα μπορούσε να είναι η μόνη ικανοποιητική λύση προς αντιτάμμιση του μη αξιόπιστου χαρακτήρα των επιστημονικών μελετών βάσει των οποίων καθορίζονται η έναρξη και η λήξη της θηρευτικής περιόδου.

Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', μπορεί

να εφαρμοστεί μόνον όταν ορισμένα είδη συχνάζουν σε ορισμένους τόπους αποκλειστικά κατά την περίοδο αναπαραγωγής τους και ουδέποτε κατά τις λοιπές περιόδους του έτους. Η μόνη ικανοποιητική λύση θα ήταν, τότε, η θήρα των ειδών αυτών κατά τη συγκεκριμένη αυτή περίοδο.

34. Οι απόψεις αυτές, πέραν του ότι δεν βρίσκουν έρεισμα στα συναφή κανονιστικά κείμενα, μου φαίνονται ελάχιστα πειστικές.

Ούτε η αυστηρότητα των νόμων, ούτε οι υποτιθέμενες επιστημονικές αμφιταλαντεύσεις να μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν απαραίτητη τη θήρα ορισμένων ειδών κατά την περίοδο της μέγιστης προστασίας τους, σε έναν τομέα όπου το δίκαιο ευνοεί τη διατήρηση των ειδών. Αντιθέτως, η σημερινή πρακτική τείνει να εφαρμόζει την αρχή της προλήψεως (ή της προφυλάξεως και της προληπτικής δράσεως κατά την ορολογία του άρθρου 174, παράγραφος 2, ΕΚ) στις περιπτώσεις όπου τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα δεν επιτρέπουν την πλήρη αξιολόγηση του κινδύνου, ώστε να επιτυγχάνεται έτσι υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας του ανθρώπου, των ζώων ή των φυτών¹⁶.

Ομοίως, η άποψη ότι η θήρα ορισμένων ειδών κατά τον κύκλο αναπαραγωγής τους είναι απαραίτητη στο μέτρο που μόνο κατά

16 — Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής για την αρχή της προφύλαξης (COM/2000/1 τελικό).

την εποχή αυτή συχνάζουν σε συγκεκριμένη περιοχή ισοδυναμεί με ανατροπή των προτεραιοτήτων της οδηγίας.

35. Ο ασαφής ή υποκριτικός χαρακτήρας των επιχειρημάτων που προβάλλονται προς δικαιολόγηση της αναγκαιότητας της θήρας κατά την περίοδο κατά την οποία τα πτηνά είναι ευάλωτα επιβεβαιώνει την αρχική εντύπωσή μου ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, δεν θεσπίστηκε για να επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τη γενική απαγόρευση, επιτρέπουσες την ασκούμενη για ψυχαγωγικούς σκοπούς θήρα.

36. Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα του Conseil d'État πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας δεν παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να παρεκκλίνουν, όσον αφορά την ασκούμενη για ψυχαγωγικούς σκοπούς θηρευτική δραστηριότητα, από τις ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της θήρας που καθορίζονται βάσει των σκοπών που απαριθμούνται στο άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

37. Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί τα κριτήρια τα οποία, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να εφαρμόζονται για τον καθορισμό των ορίων αυτών των παρεκκλίσεων.

38. Για την περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο θα απαντούσε στο πρώτο ερώτημα κατά τρόπο διαφορετικό από αυτόν που προτείνω, θα διατυπώσω τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

39. Από το κείμενο του άρθρου 9 της οδηγίας συνάγεται ότι το εξαιρετικό καθεστώς που προβλέπει μπορεί να εφαρμοστεί μόνον όταν συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις:

α) να μην υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση·

β) η θήρα (νοούμενη ως έκφραση «ορθολογικής εκμεταλλεύσεως», όπως προκύπτει από την απάντηση στο πρώτο ερώτημα) ορισμένων πτηνών να αφορά μικρούς αριθμούς και να ασκείται υπό αυστηρά ελεγχόμενους όρους και κατά τρόπο επιλεκτικό (άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ')· και

γ) να καθορίζονται:

— τα είδη που αποτελούν το αντικείμενο των παρεκκλίσεων, τα επιτρεπόμενα μέσα ή μέθοδοι συλλήψεως ή θανατώσεως, οι συνθήκες κινδύνου και οι χρονικές και τοπικές περιστάσεις στις οποίες οι παρεκκλίσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν·

- η αρχή η οποία είναι αρμόδια να δηλώσει ότι πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις και να αποφασίσει ποια μέσα, εγκαταστάσεις ή μέθοδοι επιτρέπονται, εντός ποιων ορίων και από ποια πρόσωπα· και
- οι έλεγχοι που θα πρέπει να πραγματοποιούνται.

40. Στις προμνησθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Βελγίου και Επιτροπή κατά Ιταλίας, το Δικαστήριο διευκρίνισε, ακολουθώντας παρόμοια συλλογιστική, ότι η δυνατότητα θεσπίσεως παρεκκλίσεων, δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας, υπόκειται σε τρεις προϋποθέσεις: πρώτον, να περιορίζει το κράτος μέλος τη χορήγηση παρεκκλίσεων μόνο στην περίπτωση που δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση· δεύτερον, να στηρίζεται η παρέκκλιση τουλάχιστον σε έναν από τους λόγους που απαριθμούνται στα στοιχεία α', β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 9· και, τρίτον, να ανταποκρίνεται η παρέκκλιση στα συγκεκριμένα τυπικά κριτήρια που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου και που έχουν ως στόχο να περιορίσουν τις εξαιρέσεις στο απολύτως αναγκαίο και να διασφαλίσουν την επιτήρηση εκ μέρους της Επιτροπής. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι το άρθρο αυτό, επιτρέποντας ευρεία εξαίρεση από το γενικό σύστημα προστασίας, αφορά μόνο μια συγκεκριμένη ρύθμιση καθορισμένων περιπτώσεων για να αντιμετωπιστούν αυστηρώς καθορισμένες ανάγκες και ειδικές καταστάσεις¹⁷. Τέλος, το ίδιο το Δικαστήριο έγκρινε σκόπιμο να προσθέσει ότι το άρθρο 2 της οδηγίας υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διατηρούν ή να προ-

σαρμόζουν τον πληθυσμό όλων των ειδών πτηνών στο επίπεδο που ανταποκρίνεται στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις. Συνεπώς, το άρθρο 2, καιτοι δεν συνιστά αυτόνομη παρέκκλιση από το γενικό σύστημα προστασίας, καταδεικνύει ότι η ίδια η οδηγία λαμβάνει υπόψη, αφενός, την ανάγκη αποτελεσματικής προστασίας των πτηνών¹⁸, και, αφετέρου, τις απαιτήσεις της υγείας, της δημόσιας ασφάλειας, της οικονομίας, της οικολογίας, της επιστήμης, καθώς και απαιτήσεις μορφωτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα¹⁹.

41. Με άλλη σειρά σκέψεων, το Δικαστήριο ανέφερε επίσης ότι η μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν απαιτεί τυπική και κατά γράμμα επανάληψη των κοινοτικών διατάξεων σε ειδική και ρητή νομοθετική διάταξη, αλλά αρκεί για την τήρηση της οδηγίας ένα γενικό νομικό πλαίσιο, εφόσον αυτό εξασφαλίζει αποτελεσματικά την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας με επαρκώς σαφή και συγκεκριμένο τρόπο.

42. Τέλος, δεν θα ήθελα να τελειώσω αυτή την ανακεφαλαίωση της νομολογίας χωρίς να υπογραμμίσω ότι η ακριβής μεταφορά

18 — O W. G. Sebald, στο μυθιστόρημά του Austerlitz (εκδόσεις Anagramma, Βαρκελώνη, 2002, σ. 84 και 85), αναφέρεται στην επιδεξιότητα με την οποία ορισμένα πουλιά, κερτώντας το ένα το άλλο από το ράμφος, σκαρφώνουν στα κερλιδώματα, κατέβαιναν κάνοντας πολλές φορές κάθε είδους ακροβασίες, έμπαιναν και έβγαιναν από τα ανοχτά παράθυρα ή πηδούσαν και έπεσαν στο έδαφος, πάντοτε σε κίνηση και δίνοντας την εντύπωση ότι ήταν συνεχώς απασχολημένα με κάτι. Γενικά, έμοιαζαν σε πολλά πράγματα με ανθρώπους, τα άκουγες να αναπνέουν, να γελούν, να φερνίζονται και να χασμουριούνται. Καθόριζαν το λαμό τους πριν αρχίσουν να μιλάνε στη γλώσσα τους.

19 — Σκέψη 8 των ιδίων αποφάσεων.

17 — Σκέψη 7 των προμνησθειών αποφάσεων.

μας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, τόσο ως προς το γράμμα όσο και ως προς το πνεύμα της, έχει ιδιαίτερη σημασία όταν η προστασία μιας κοινής κληρονομιάς έχει ανατεθεί στα κράτη μέλη, όσον αφορά το έδαφος του καθενός²⁰.

κύριας δίκης δεν εκτίθενται οι λόγοι για τους οποίους η θρησκευτική δραστηριότητα την οποία επιτρέπει, κατά την περίοδο της μέγιστης προστασίας, δεν μπορεί να αντικατασταθεί από άλλη ικανοποιητική λύση.

43. Διαφορετικό ζήτημα από αυτό που έθεσε, με σαφείς όρους, το Conseil d'État αποτελεί το ζήτημα κατά πόσον μια ρύθμιση όπως αυτή που έχει θεσπίσει η Γαλλία είναι σύμφωνη προς την οδηγία.

45. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι το εξαιρετικό καθεστώς του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει εφαρμογή στη θήρα εφόσον:

44. Χωρίς να επιχειρηθεί να δοθεί λύση σε ζήτημα διαφορετικό από αυτό που έθεσε το αιτούν δικαστήριο, θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στον τομέα της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών, τα κριτήρια βάσει των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από τις απαγορεύσεις που προβλέπει η οδηγία πρέπει να περιλαμβάνονται σε σαφείς εθνικές διατάξεις²¹. Προς τούτο, πρέπει να θεσπίζονται μέτρα τα οποία αναφέρουν λεπτομερώς τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 9²².

α) δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση·

β) η θήρα αφορά συγκεκριμένα είδη πτηνών σε μικρούς αριθμούς και ασκείται υπό αυστηρώς ελεγχόμενους όρους και κατά τρόπο επιλεκτικό· και

Όμως, αρκεί η παρατήρηση ότι στη γαλλική ρύθμιση που αποτελεί το αντικείμενο της

γ) καθορίζονται:

20 — Προιμνηθείσα απόφαση Επιτροπής κατά Ιταλίας, σκέψη 9· αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1987, 247/85, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1987, σ. 3029, σκέψη 9, και της 13ης Οκτωβρίου 1987, 236/85, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1987, σ. 3989, σκέψη 5· προιμνηθείσα απόφαση Επιτροπής κατά Γαλλίας, σκέψη 5.

21 — Απόφαση της 15ης Μαΐου 1990, C-339/87, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1990, σ. I-851, σκέψη 28, και προιμνηθείσα απόφαση WWF italiana, σκέψη 22.

22 — Απόφαση WWF italiana, σκέψη 26.

— τα είδη που αποτελούν το αντικείμενο των παρεκκλίσεων, τα επι-

τρεπόμενα μέσα ή μέθοδοι συλλήψεως ή θανατώσεως, οι συνθήκες κινδύνου και οι χρονικές και τοπικές περιστάσεις στις οποίες οι παρεκκλίσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν·

τινες προϋποθέσεις και να αποφασίσει ποια μέσα, εγκαταστάσεις ή μέθοδοι επιτρέπονται, εντός ποιων ορίων και από ποια πρόσωπα· και

— η αρχή η οποία είναι αρμόδια να δηλώσει ότι πληρούνται οι απαιτεί-

— οι έλεγχοι που θα πρέπει να πραγματοποιούνται.

VII — Πρόταση

46. Κατόπιν των εκτεθέντων, προτείνω να δοθεί στα ερωτήματα του Conseil d'État η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών, δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν, όσον αφορά την ασκούμενη για ψυχαγωγικούς σκοπούς θηρευτική δραστηριότητα, από τις ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της θήρας που καθορίζονται βάσει των σκοπών που απαριθμούνται στο άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής».